

Asia: VN/7187/2026

Lausuntopyyntö Oikeuspalveluviraston ehdotuksesta organisaatorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamiseksi

1. Yleiset kommentit Oikeuspalveluviraston ehdotuksista

Kommentit

Kiteen kaupunginhallitus vastustaa Oikeuspalveluviraston organisaatiouudistusta siltä osin, kun se koskee Kiteen toimipaikan lakkauttamista. Kiteen toimipaikassa tuotetaan julkisen oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan palveluja. Kiteen toimipaikka on merkittävässä roolissa koko Keski-Karjalan alueen asukkaiden palvelujen saavutettavuuden, oikeusturvan ja yhden-vertaisuuden turvaamiseksi.

Oikeuspalveluvirasto on tuonut esille, että lakkautettavaksi esitettävät toimipaikat sijaitsevat joko väestöpohjaltaan pienellä paikkakunnalla tai lähellä säilytettävää toimipaikkaa. Lakkautettavaksi esitettävistä toimipaikoista osassa on jonkin verran asiakaskäyntejä, mutta palvelut ovat toteutettavissa läheisessä toisessa toimipaikassa ja näin ollen kyse on siten pääosin asetusteknisistä toimipaikoista ja vähäisessä määrin toimipaikoista, joiden ylläpitämiselle ei ole asiakastarpeeseen perustuvia perusteita. Oikeuspalveluvirasto on esittänyt, että asiakkaan palvelu ei heikkene eikä asiakkaan asiointi etäänny kohtuuttomasti. Esitettävä toimipaikkaverkosto on Oikeuspalveluviraston mukaan maantieteellisesti kattava, ja jokaisella Suomessa asuvalla on kohtuullinen asiointimatka lähimpään toimipaikkaan.

Kiteen kaupungin näkemyksen mukaan Kiteen toimipisteen lakkauttaminen heikentäisi merkittävästi palvelujen alueellista saavutettavuutta koko Keski-Karjalan alueella. Pidemmät asiointimatkat lähimpään toimipaikkaan saattavat käytännössä muodostaa esteen palvelujen käyttämiselle. Näin ollen Kiteen toimipisteen lakkauttaminen heikentäisi erityisesti niiden asiakkaiden asemaa, joilla ei ole tosiasiallisia edellytyksiä käyttää etäpalveluja tai matkustaa pitkiä matkoja toiseen toimipaikkaan. Käyntiasioinnin turvaamisessa tulee aina ottaa huomioon tarpeeksi tiheä verkosto, eikä verkkoa tule harventaa merkittävästi, sillä se vaikuttaa ihmisten tosiasiallisiin mahdollisuuksiin asioida toimipisteissä paikan päällä.

Oikeusapupalvelut ja edunvalvonta ovat perusoikeuksien toteutumisen kannalta keskeisiä palveluja. Kiteen kaupunginhallitus korostaa, että asiakkaiden yhdenvertaisuus ja oikeusturva edellyttävät, että palvelut ovat tosiasiallisesti saavutettavissa myös harvaan asutuilla alueilla. Palvelut on järjestettävä siten, että asiointi on mahdollista myös niille asiakasryhmille, joilla ei ole valmiuksia tai tosiasiallisia mahdollisuuksia käyttää sähköisiä palveluja. Digitaalisten palvelujen kehittäminen on kannatettavaa, mutta se ei korvaa fyysisten palvelupisteiden merkitystä erityisesti ikääntyneiden ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakasryhmien osalta, eikä digitaalisten palveluiden varaan voida rakentaa yhdenvertaista palvelujärjestelmää. Kaikilla ei ole mahdollista asioida digitaalisesti, esimerkiksi taitojen tai laitteiden puuttuessa. Lisäksi myös heikot verkkoyhteydet esimerkiksi harvaan asutuilla alueilla vaikeuttavat tai jopa estävät digitaalisten palveluiden käyttämisen.

Hallintolain (434/2003) 2. luvussa määritellään hyvän hallinnon perusteet. Lain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä 7 §:n mukaan asiointi viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita. Kiteen kaupunginhallitus katsoo, että kyseisten pykälien muodostavat oikeus- ja palveluperiaatteet velvoittavat viranomaisia turvaamaan myös riittävän käyntiasioinnin.

Oikeuspalveluviraston antamassa esityksessä oikeusministeriölle on arvioitu uudistuksen riskejä seuraavanlaisesti: ”Toimipaikkaverkoston supistamiseen liittyviä asiakasvaikutusten riskejä ovat oikeusavussa asiakkaiden ohjautuminen yksityisille palveluntarjoajille tai yksityisen tarjonnan puuttuessa asioiden hoitamatta jääminen. Edunvalvonnassa riskinä on käyntiasioinnin vähentyminen ja kokemus tavoitettavuuden heikentymisestä.” Esityksessä Oikeuspalveluviraston itsekkin esille nostamat riskit kuvaavat hyvin uudistuksesta aiheutuvia todellisia riskejä, jotka toteutuessaan vaikuttaisivat palvelujen saavutettavuuteen, laatuun sekä yhdenvertaisuuteen heikentävästi. Organisaatorakenteen uudistuksen lopputulos olisi juuri päinvastainen, kun sen tavoitteena on esitetty.

Kiteen kaupunginhallitus toteaa yhteenvetona, että Oikeuspalveluviraston tulisi pystyä tarjoamaan palveluja joustavasti alueilla, joilla asiointimatkat muodostuisivat pitkiksi. Lisäksi uudistuksen vaikutukset alueelliseen yhdenvertaisuuteen ja palvelujen tosiasialliseen saatavuuteen tulisi arvioida huolellisesti ennen päätöksentekoa. Valtion toimipisteiden lakkauttaminen heikentää luottamusta julkisten palvelujen pysyvyyteen ja vaarantaa osaltaan alueiden tasapainoista kehitystä.

Kiteen kaupunginhallitus katsoo, että esitetty uudistus heikentäisi niin Kiteen kuin koko Keski-Karjalan alueen asukkaiden palvelujen saavutettavuutta, oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta.

2. Edunvalvontatoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

3. Talous- ja velkaneuvontatoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

4. Oikeusaputoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

5. Ehdotus johtavan talous- ja velkaneuvojan kelpoisuusvaatimuksesta

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

6. Ehdotus viroista, joissa edellytetään erinomaista ruotsin kielen taitoa ja hyvää suomen kielen taitoa

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

7. Edunvalvonnan sijaistoimistot

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

8. Ehdotus toimipaikoista

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

Ikäheimonen Tuuli
Kiteen kaupunki